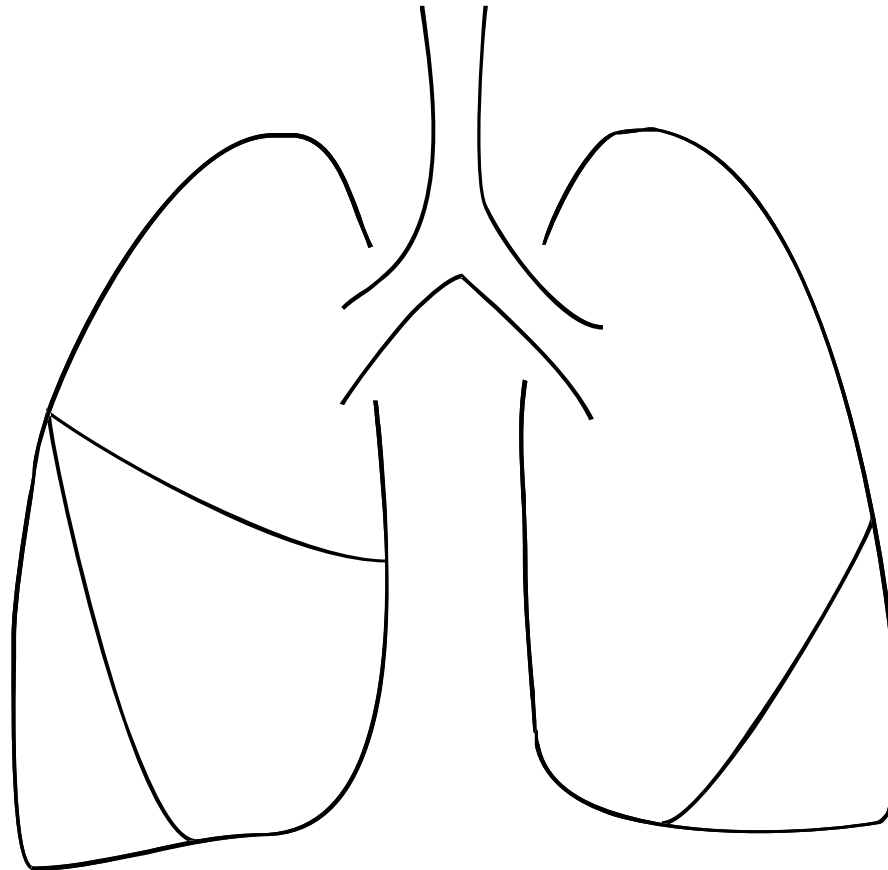

Dýchání

© Kryštof Slabý
KTL UK 2. LF
<http://ktl.lf2.cuni.cz>

Funkce dýchacího systému

- Funkce dýchacího systému
  - Výměna plynů
    - Ventilace
    - Transport přes alveokapilární membránu
  - Metabolické
  - Obranné
- Související témata
  - Transport látek mezi plícemi a tkáněmi
  - Vnitřní dýchání

Anatomie a histologie

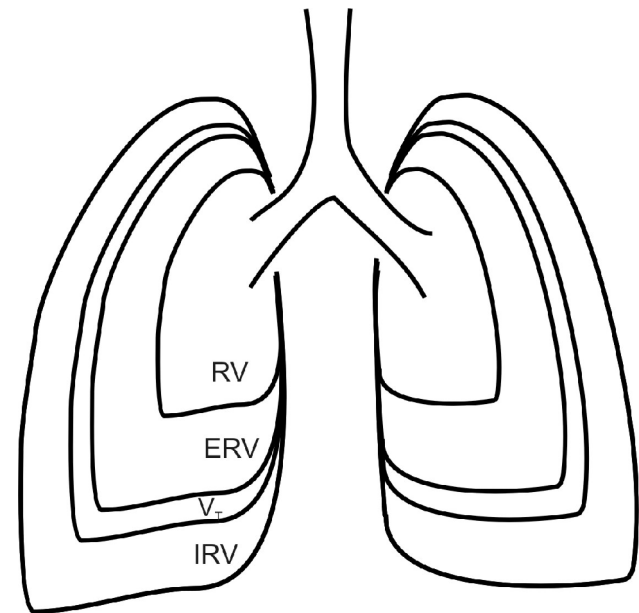
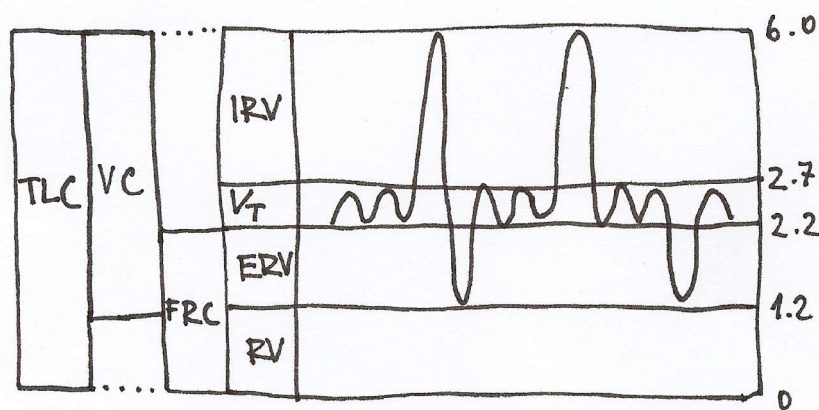
- Dýchací cesty
  - Horní, dolní (centrální x periferní, histologie!)
- Plíce
  - Laloky, segmenty, lobuly
- Hrudník + svaly
  - Páteř, žebra, sternum, mezižební svaly (parasternální (*I*), vnější (*I*), vnitřní (*E*))
  - Bránice (pars costalis, pars cruralis) (*I*)
  - mm. scaleni (*I*), mm. SCM (*I*), břišní svaly (*E*)

Ventilace

- Výměna plynu mezi zevním prostředím a alveoly
- Nádech
  - Aktivní, inspirační svaly
- Výdech
  - Klidový pasivní (inspirační svaly, elasticita)
  - Usilovný aktivní (expirační svaly)
- Typy dýchání
  - Abdominální (děti, muži), kostální (ženy)

Ventilace

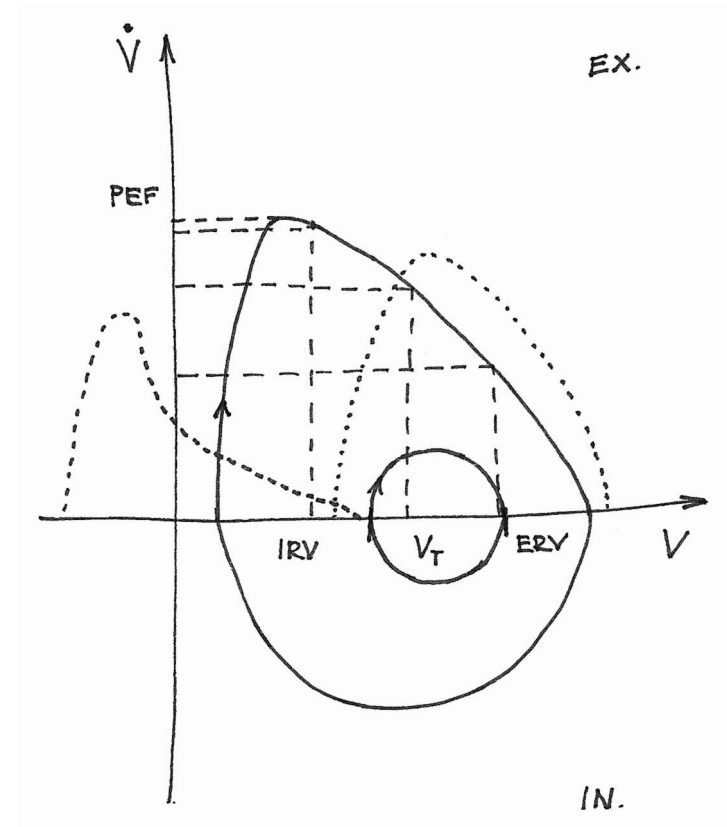
- Základní ukazatele

- Muži [1]: V_T 0,5; VC 4,8; FRC 2,2; TLC 6
- Ženy [1]: V_T 0,5; VC 3,1; FRC 1,8; TLC 4,2
- V klidu: f_D 12/min, V_E 6 l/min, MVV 170 l/min

Ventilace

- Dynamické ukazatele
  - FEV_1
  - Flow-volume loop
    - PEF , MEF_{75} , MEF_{50} , MEF_{25}
    - FEV_1/FVC
- Surfaktant a compliance
- Dechová práce

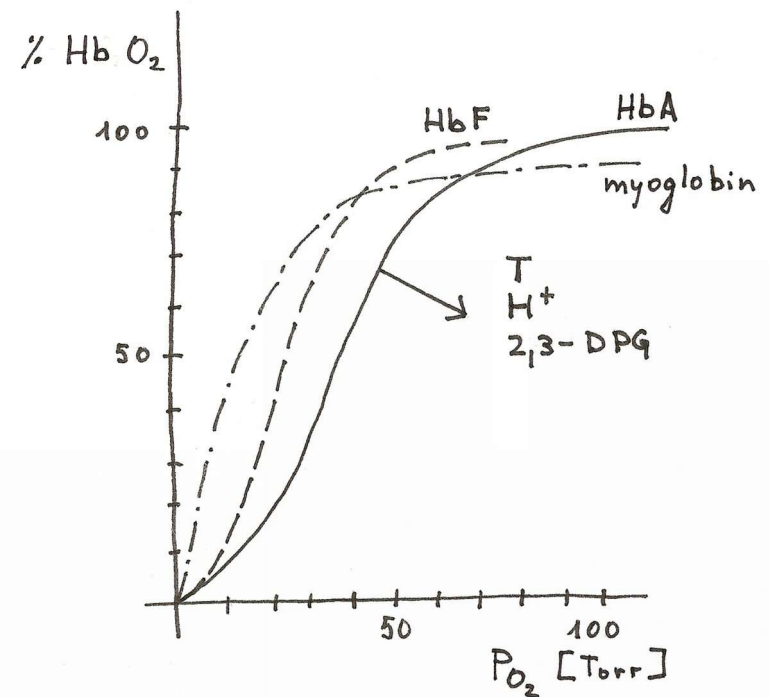

Výměna plynů

- Složení vzduchu
  - Parciální tlak, atmosféra, alveoly
- Krevní plyny
- Alveokapilární membrána
  - Difuze ~ plocha, tlakový gradient, difusní dráha
- Anatomický a fyziologický mrtvý prostor
  - V_{DA} , V_{DF} , difusní kapacita plic
- Poměr ventilace/perfúze

Transport krve, vnitřní dýchání

- Hb, myoglobin
  - 1g Hb ~ 1,33 ml O₂ * 150 Hb g/l + 3 ml O₂ / l
- Pufry, erythrocyty
  - Bikarbonát (karboanhydrasa),
proteinát (včetně Hb), fosfát
- Extrakce a difuze v tkáních
  - Difusní dráha, gradient, pH, T
  - a-v difference
- Buněčné dýchání – ½O₂ akceptor e⁻

Metabolické a obranné funkce

- Vnitřní „sekrece“
  - ACE (AT I a bradykinin), kalikrein, PG, histamin
  - Odstrňování PG, serotoninu, NorA, ACh, plynů a těkavých látek (etanol), H₂, metanu, amoniaku
- Imunologická bariéra DC a plic
  - Chloupky nosní dutiny + oropharynx (>10μm)
  - Hlen + řasinky (5–10μm) – dráždění, konstriktce
  - Alveolární makrofágy (1–5μm, <1μm se vydechne), slizniční IgA, chemotaxe neutrofilů, tkáňové IgG
- Odfiltrování a trombolýza malých embolů

Řízení nervové

- Mícha
  - n. phrenicus (bránice, C₃–C₅), nn. intercostales (Th)
- Dechové centrum v prodloužené míše – automat
  - Inspirační a expirační neurony
  - Aferentace z chemoreceptorů (centr. i perif.), DC a plic (n. vagus), mostu, limbického systému, hypothalamu, proprioceptorů, baroreceptorů
- Kůra
  - Volní kontrola přímo přes míšní motoneurony
  - Reflexy – kašel, kýchání, zívání, škytání, zvracení

Řízení chemické

- Centrální chemoreceptory v prodloužené míše
  - $\uparrow\text{CO}_2$ ($\downarrow\text{pH}$ v CSF)
  - $\downarrow\text{pH}$ krve
- Karotická a aortální tělíška
  - $\downarrow\text{O}_2$ (rozpuštěné), menší vliv na ventilaci
- Respirační insuficience
  - Parciální ($\downarrow\text{Pa}_{\text{O}_2}$) a globální ($\downarrow\text{Pa}_{\text{O}_2}$, $\uparrow\text{Pa}_{\text{CO}_2}$)
  - Dechové centrum ~ léky, hypoxie, hypoxemie ($\downarrow\downarrow\text{Pa}_{\text{O}_2}$), hyperkapnie ($\uparrow\uparrow\text{Pa}_{\text{CO}_2}$), acidosa ($\downarrow\downarrow\text{pH}$)

Vývojové aspekty

- Intrauterinně
  - Vývoj a vyzrávání plic, surfaktant, dýchací pohyby
- Perinatálně
  - První nádech
- Děti a adolescenti
  - Statické objemy $\uparrow$ ($\text{♂} > \text{♀}$), compliance $\downarrow$, proudový odpor $\downarrow$ $\sim$ průřez DC $\uparrow$, DL_{CO} $\uparrow$, dechová práce $\downarrow$
- Dospělí
  - MEF $\downarrow$, compliance $\downarrow$, sval. síla $\downarrow$, FRC $\uparrow$, DL_{CO} $\downarrow$

Termíny apod.

- Ventilace
  - Eupnoe
  - Tachypnoe, bradypnoe
  - Hyperpnoe
  - Ortopnoe
  - Ukazatele – f_D , V_T , VC, RV, FRC, TLC, FEV₁, PEF, MEF₅₀, MEF₂₅
- Ventilace a plyny
  - Hyperventilace
  - Hypoventilace
  - V_D , P_{AO_2} , P_{aO_2} , P_{vO_2} , a-v difference, SaO₂, P_{ACO_2} , P_{aCO_2} , P_{vCO_2} , DL_{CO}, RQ
- Plyny
  - Hypoxie, hypoxemie, hypokapnie, hyperkapnie